

IN NOME JESU!

DISPUTATIO THEOLOGICA VII.
DE
HOMINE IN
STATU INTEGRITATIS
PARADISIACÆ, IMAGINE DEI ET
JUSTITIA ORIGINALI.

A. D. T. O. M.

*Amplissimâ Facultate Theologicâ approbante, in inclytis
ac Regiâ Academia Aboensi,*

P R A E S I D E ,

E N E V A L D O S V E N O N I O
Q. G. Al. S. S. Theol. Doct. & P. P. nec non
p. t. Academiæ RECTORE Magnifico, ac sti-
pend. Reg. Ephoro dexterimo.

RESPONDENTE,
GEORGIO G. PRYTZIO

Biörneburgo - Finländ.

Publicæ ventilationi submittitur

In Auditorio Superiori & Maximo, die 6. Iunij Anno 1662. horis ab 8. antemeridianis.

A B O E,

Impressa à PETRO HANSONIO Acad. Typ.

V I R I S

Reverenda dignitate, Integritate ac Doctrina maxime conspicuis:

DN. GREGORIO

THOMÆ, Civitatis Björnburgensis: adjacentisq; Blfsbyensis Eccles. Pastori, & Sacrae Cundiæ Inferioris Præposito gravissimo; Mecænati suo æternum colendo.

DN. ANDREÆ J.

KECKONIO, Pastori in Hwittis apprimè spectabili; Præceptor ut non ita pridem optimè merito; ita nunc promotori multis nominibus estimando.

DN. GUDMUNDO J.

ROTHOVIO Templi Cathedralis Aboensis Oeconomico fidelissimo, nec non Ven. Conf. Ecclesiastici Notario expeditissimo, Fautor ac benefactori suo filij planè honore jugiter affiendo.

Dn. Dn. Promotoribus, fautoribus & evergetis plurimum observandis, colendis

Exercitium, horce Academicum in perpetuum debita observantia & animi grati reuiximus reverenter & officiosè consecrat & offert.

RESPONDENS.

DN. SIGFRIDO MAT-

THÆI, Ecclesiæ Dei quæ in Efra colligitur; Pastori vigilissimo: Avodilectissimæ singulari animi affectu perpetuam honorando.

DN. JACOBO B. LI-

GNIPÆO Scholæ Björnburgensis Moderatori atque etiam præceptor ut idem maximè industrio, etatem venerando.

DN. GEORGIO N.

Pryss Verbi Divini Minister in Björneborg & Blfsby maxime indefesso: Patri chariss. debitâ pietate nunquam non prosequendo.

COLLEGII THEOLOGICI
DISPUTATIO SYNOPTICA VII.

^{De}
**HOMINE IN STATU IN-
TEGRITATIS PARADISIACÆ,
IMAGINE DEI ET JUSTITIA
ORIGINALI.**

PRÆSIDE,

ENEVALDO SVEN. Q. G. AL. S. S. Th. D.

& Professore Publico.

Respondente, GEORGIO G. PRYTZIO, Blörneb. Finlando,
Examinanda Aboe, in Audit. Max. ad diem 6. Iunij. A. g. 1662.

THESES. I.

DE Fine Theologizæ hactenus egi; nunc quoque de subjecto ejusdem, *Homine* videlicet, antea paucis, bono cum Deo, agam quam medijs. Homo in S. Scripturâ proponitur sub diverso statu, utpote 1. *Integritatis* seu naturæ institutæ, 2. *Peccati* seu naturæ destitutæ. 3. *Reparationis* seu naturæ restauratae. Et 4. *Glorificationis* seu naturæ consummatæ & refectæ. Si omnes omnium hominum conditiones spectentur, addi unus adhuc potest, ut sint 5: nempe *Innocentia*, *Miseria*, *Gratia*, *Gloria*, & *Ignominia* æternæ. Errores Pontificiorum de statu purorum naturalium periculissimos, suos fecere Novatores; nil morantes per eosdem ceu στρώτου θεύδας, nimium tribui viribus humanis post lapsum; ob quos tamen, Manichæos & Pelagianos olim ab Ecclesiâ damnatos esse constat. vide Calixti Epit. p. 94. Pelagianantib.

II. Simus potius memores unde excederimus, mo-
neante Filio Dei, Apoc. 2: 5. Cogitemus quid fuimus,
meminerimus quid sumus. Discute, ait Bernh. c. 65. me-
ditat. quid sis, quid fueris, quid esse debueris, quid esse poteris?

quid fueris per naturam: quid modò sis per culpam: quid esse debueris per industriam: quid adhuc esse possis per gratiam? Sed quid mirum, ait B. Gerhard. de Imag. D. p. 93. si intellectum nostrum plena ejus effugiat cognitio, cuius jam dum perijt possessio?

III. Status hominis ante lapsum fuit longè felicissimus, in quo is ad imaginem Dei conditus summâ voluptate eum colens, gratiosâ inhabitacione S. Trinitatis, & pulcherrimâ paradisi sede gaudebat, eâq; usus, donec ad æternæ vitæ beatitudinem transferretur, fuisset, Eccl. 7: 30. Eph. 4: 24. 2. Cor. 11: 3.

IV. Integritas intellectus consistebat in sapientiâ concreataâ & naturali, Gen. 1: 26. 31. Col. 3: 10. Eccl. 1: 16. c. 17: 5. de quâ testatur nominum impositio, Gen. 2: 19. Muliheris agnitus, v. 23. Quam quoq; incrementa capere potuisse, tum per revelationem, tum angelorum conversationem orthodoxi statuunt.

V. Integritas voluntatis in verâ sanctitate & libertate emicuit, hoc est naturali ad bonum propensione, liberâq; exsequutione eorum in quæ propendebat. Ac uti renovatur homo ad pristinam integritatem in justitiam & sanctitate verâ; ita in eâdem primum fuit conditus, teste Apostolo, Eph. 4: 23. 24. Faceant Pontificij nonnulli, qui rebellionem ac pugnam virium animâ, & inclinationem ad malum in eo statu habuisse locum perperam docent. Cum quibus conspirant non solum Sociniani, justum fuisse hominem negantes; sed & Arminiani, qui Deum homini repugnantiam indidisse adversus legem affirmant.

VI. Integritas appetitus sensitivi sita erat in rectitudine & conformitate cupiditatum & affectuum cum reâ ratione, unde ἀνταργεῖαι, castitas, temperantia & puritas

puritas effulgebat. Itaque; ut nunc nuditas fæda, probrosa & ignominiosa est, Ezech. 16: 7. c. 23: 29. Apoc. 3: 18, ceu signum peccati, Gen. 3: 7. Et miseriæ, Job. 1: 21. 1. Tim. 6. 7. Nec non poenæ, Deut. 28: 48. Hos. 2: 2. Apoc. 17: 16. Ita tunc nuditas erat gloria & innocentiae signum, quâ; ceu purissimâ; veste homo totus Deo placebat; ideoque; non erubescerat, Gen. 2: 25. Unde eleganter August. L. XI. de Gen. ad Lit. c. 1, ait: Omnidem nuda erant corpora duorum hominum in paradiſo conversantium, nec pudebat eos: quid enim puderet, quando nullam legem senserunt in membris suis repugnarem legi mentis suæ? Nullus erat motus in corpore, cui verecundia debebatur; nihil putabant velandum, quia nihil sentiebant refrænandum.

VII. Errant Scholastici in eo, quod hanc puritatem & castitatem homini non naturalem fuisse, sed supernaturalem contendant, & easdem cum his tibias inflantes Syncretistæ, qui appetitum sensitivum dicunt iudicium mentis sæpè antevertisse, sæpeque; cum eo decertasse: immò Deum hominem aliter creare non potuisse, Calixt. Epit. Theol. p. 91. Drejeri Erörterung/ p. 52. Quo in passu, Calvinianis & Arminianis, qui appetitum sensitivum rationali repugnasse, & justitia originali ceu fræno supernaturali opus habuisse contendunt, ne hilum meliores sunt.

VIII. Perfectio corporis consistebat in pulchra parti, ut $\sigma \nu \mu \mu \varepsilon \tau \rho \eta$ & integritate temperamenti; nee non in naturali quadam immortalitate & impassibilitate, licet hypothetica & propinquâ. Unde plerique; cum Augustino L. 6. de Gen. ad lit. distinguunt inter *Impotentiam moriendi*, & *potentiam non moriendi*, seu quod idem est; *immortale est tum quod non potest mori, tum quod potest non mori*. Non priori, sed po-

steriori resp. corpus Adami erat immortale. Ita Lombard. L. II. Sent. d. 19. ait : *In primo hominis statu, erat posse non mori; in secundo, non posse non mori; in futuro, non posse mori.* Habebimus enim olim in resurrectione, corpora ~~τενυματικά~~, i. Cor. 15. 44. non quod in spiritualem substantiam sint transitura, sed quod spiritualibus sint exornanda dotibus : habuit autem primus homo corpus ~~ψυχικόν~~ i. e. animale, non spirituale, v. 46. Quod autem Adam immortalis fuit, intelligendum est *κοίνως*, quia moriendi principio caruit, ideoq; nec dispositio nem habuit, sive remotam sive propinquam ad mortem : *κοίνως* verò non repugnabat naturæ ejus mortalem fieri, ac dispositionem ad mortem recipere : sed hoc quoq; potius *immortale* dicendum est quam *mortales* faciente Dn. D. Calov. T. IV. Art. 2. de St. integr. c. I. p. 402. Neq; enim mors conditio est *σοιας*, sed poena *ἀμαρτιας*, teste scriptura, Gen. 2: 17. Rom. 5: 12 c. 6: 13. I. Cor. 15: 21. Conf. Sap. 1: 13. 14. c. 2. 23. 24. Quod omnes observandum est contra Pelagianos, & Pelagianizantes Socinistas & Arminianos, qui negant immortalitatem fuisse intrinsecam qualitatem sive conditionem ex naturâ corporis Adami necessariò resultantem. Itaq; Augustino teste c. 88. de Hæres. rectè Pelagianis anathema dictum est, quod ipsum quoq; Adamum dixeret, si non peccasset, corpore moriturum fuisse, neg. mortuum esse merito culpa, sed conditione natura.

IX. Ad felicitatem primi status pertinuerunt, ut summatim dicam, bona tum spiritualia & coelestia : gaudebat enim homo singulari Dei gratiâ & inhabitacione, lætitia & bonâ conscientiâ; tum corporalia & terrena, quo pertinuerunt omnis generis honestissimæ voluptates & deliciæ, ortæ ex dulcissima conversatione
Socie-

societatis humanæ, nec non jucundissima sede paradisi, alijsq; in numeris commoditatibus. Ubi perperam nobis dicam scribit Bellarm. L. de Gr. pr. hom. c. i. *quas in egenus dona supernaturalia in primis hominibus fuisse: quum enim in renatis gratiose habitare dignetur, Joh. 14: 23. 1. Cor. 3: 16. c. 6: 19. 2. Cor. 6: 16.* Quantò magis in homine ante peccatum habitavit Deus? Verum dona supernaturalia cum donis & bonis naturalibus & concreatis, cum ad imaginem Dei in justitiâ originali conditus fuit homo, non sunt confundenda.

X. *Paradisi vox πολύσημη*, est, & dicitur, a. de Nemore, Neh. 2: 8. β. de quovis horto arboribus consito, Eccl. 2: 5. γ. de horto Malorum punicorum, Cant. 4: 13. δ. pro horto Edenico, in quo constituti erant protoplasti, Gen. 2: 8. qui situs fuisse creditur à plerisq; circa fines Armeniae ac Mesopotamiæ, ut ex fluvijs Pbrat seu Euphrate, Gen. 15: 18. Deut. 1: 7. Jos. 1: 4. & 2. Reg. 24: 7; Nec non Chiddekel seu Tigris, Dan. 10: 4. conf. Esa. 37: 12. Ezech. 27: 23. colligunt. Consule Curtij Lib. V. de campestribus inter Tigrim & Euphratem. ε. Pro sede Beatorum, ob voluptatum coelestium abundantiam, Luc. 23: 43. 2. Cor. 12: 4. Apoc. 2: 7.

XI. Finis primævæ integritatis, præter gloriam Dei, erat coelestis beatitudo, ad quam homo sine mortis interventu fuisset, vita terrenæ curriculo transfacto, provehendens. Erat enim non, primariò ad hanc, sed futuram vitam & æternam conditus: quippè ad quam nunc per Christum reparamur; cuius ἐνσαρκωσε, si Eva non peccasset, non fuisset opus; quod contra errorem Andreæ Osiandri observandum: Completo namq; per generationes naturales numero salvandorum, janua vita co-

lestis fuisset aperta: Ubi neq; ducenda est amplius uxor, neq; mulier viro nubet, Matth. 22: 30 Fuisset tamen procul dubio, μετάθεσις ista alia, quam Enoch & Eliæ, vel etiam eorum, qui in occursum Domino rapiuntur novissimâ horâ, 1 Thes. 4: 17. 1. Cor. 15: 15. Hos enim ali quid ἀνάλογο morti sustinere veritati congruit, Ebr. 9: 27.

XII. Fuisset quoq; integritas primæva, per primos homines Adamum & Evam propagata in posteros; ad eosdem enim quos creavit ad imaginem suam dixit: crescite & multiplicamini, Gen. 1: 27. *Fabulam de præ-adamitu profligavi in Gymnasio cap. Rat. hum. p. 223.*

XIII. Erat igitur imago Dei in primis parentibus, excellens cum Deo Archetypo conformitas, quoad virium naturalem integratatem, sapientiam mentis, sanctitatem appetitus, immortalitatem corporis, & Dominum in creaturas, a Deo in creatione impressa, ad sui gloriam & ipsorum beatitudinem, Gen. 1: 26. Eph. 4: 24. Col. 3: 10.

XIV. Quamvis *imago* & *similitudo* differant ut latius & angustius, juxta August. in hoc tamen themate, tanquam synonyma adhibentur à scriptura, Gen. 1: 26. & in executione deliberationis v. 27. saltem fit mentio *imaginis*; materialiter non differunt, ut cum *Calvinianis* statuunt nonnulli *Pontificij*. Conf. Gen. 5. 3. c. 9: 6. Sap. 2: 23.

XV. Etsi sano sensu dici possit, quædam rudera *imaginis* divinæ, qualia sunt: *Notitiae naturales*, & quæcunq; in animalia Dominum, quoad κρῆτων scilicet nobis superesse: tamen rudera manent, adeoq; si vox *imaginis* usurpetur *idiōs*, rectè cum D. Grawero dicere possumus, *imaginem* Dei totaliter esse destructam.

XVI. Destructio hæc maximè incurrit in sensus per mortem naturalem, quæ ut dictum, non est naturæ conditio, sed peccati poena, $\alpha.$ quia homo erat creatus *in ἀριθμοῖς*, Sap. 2. 23. quinimo executio decreti divini, Gen. 2: 17. etiam de corporis morte hoc intelligendum fuisse ostendit, Gen. 3: 19. $\beta.$ Quia homo conditus est ad imaginem Dei, Gen. 1: 27. At imago Dei complectitur immortalitatem, $\gamma.$ Quia mors invidiâ Diaboli intravit, & per peccatum protoplastorum, Rom. 5: 12. c. 6: 23. c. 8: 10. 1. Cor. 15: 22. 55. $\delta.$ Quia in vitâ æternâ erit *αποκαλύπτωσις αὐτῶν*, Act. 3: 20.

XVII. Imago Dei per synechdochen appellatur sæpè Justitia originalis, quæ est habitus concreatus, vi cuius, primi parentes lumine naturali, verum, tum seculare tum spirituale, sine errore ac dubitatione cognoscabant, ac naturali propensione ad bonum liberè ferrebantur, & citra pugnam affectuum, promptè, quod volebant exsequabantur, Gen. 1: 31. Eccl. 7: 30. c. 15. 14. c. 17: 5. &c.

XVIII. Respicit ea, non tantum secundam tabulam decalogi, sed primam quoq;, quæ præcipit de Timore Dei, Fide & amore, Apol. A. C. p. 53, 54. Unde Lex in st. integr. fuit tum inscripta, de diligendo Deo & prox. tum præscripta & positiva, de non comedendo fructu arboris scientiæ boni & mali. Transgressio hujus legis ad poenam mortis, cum æternæ tum temporalis obligabat; observatio verò præmium vitæ æternæ dabant. Ubi quamvis opus gratiâ Dei erat, Rom. 11: 35. Non tamen Misericordiâ aut meritum Christi locum habuit ante lapsum; ubi nulla erat miseria; justificatiōnis

tionis enim tum, ratio merè legalis fuit, ad quam respicitur Luc. 10: 28. Fac hoc & vives. Perperam ergo faciunt Weigeliani, qui doctrinam de Christo & Fide, transformant in doct. de sanctitate vita.

XIX. Ut legem Dei homo servaret, Libero arbitrio instructus erat, & facultate eam implendi, neq; Sp. S. deerata auxilium. Liber enim erat in solidum, 1. a Coactione, quia voluntas nunquam potest cogi. 2. à Necessitate, quia per nullum principium ad alterutrum oppositorum necessariò adstringebatur, Eccl. 15: 14. Datum est, inquit Bernhard. de lib. A. c. 4. Adamo, posse peccare, non ut perinde peccaret; sed ut gloriosior appareret, si non pecearet, cum peccare posset. Sed hanc libertatem plane amissam esse paulo post patebit.

XX. Graviter proinde castigandi sunt Pelagiani, Scholastici, Pontificij, Majoristæ & Galij, qui ex falsâ hypothesi de integritate virium liberi arbitrij, post lapsum, B. operibus in articulo justificationis & salutis æternæ, nimium tribuunt; cum vires istas in spiritualibus jam expirasse luculentè patet, Eph. 4: 22. Col. 3: 9. 1. Pet. 4: 3.

XXI. Cum, ut illud obitèr in præsenti moneam, paradii terrestris status in Eden, luculentissimis depingatur circumstantijs, cum à fideli Dei servo Mose, tum ab amanuensibus divinis alijs; isq; fuisse longè augustissimus inde credatur: Cœlestis verò paradii conditio omnium hominum intellectum, visum ac eloquentiam, ceu ἀγέραντον τι, longissimè atq; infinitis intervallis transgrediatur; cogitate ò Charissimi, quantâ perfectione, quantâ satietate quantâq; lætitias πληρόπορια abundabit terra viventium, ubi Deus erit omnia in omnibus, 2. Cor. 12: 4.

Ad Politissimum,
Dn. GEORGIU M PRYTZIUM,
Respondentem :

VEræstas, autumnus, hyems: hæ quattuor añis
Sunt tempestates orbe volubilibus;
Quattuor ætates homo sic habet amplior, ecce
Qui puer, hinc juvenis, mox vir, & inde senex:
Quattuor agnoscitq; status sic: *Integer is est,*
Lapsu; & *Erebus,* postq; *Beatus homo.*
Quæ postrema refers ac discutis, approbo, *Prytzij,*
Gratulor ingenium non latuisse tuum!.

L. mg

P R A E S E S.

Semina ceu fulcis demandat vere colonus.
Reddat ut autumno fænore gratus ager
Sic tu Pierij perfelix fontis alumna
Prytzij, nunc vigili mente piæq; facti.
Ut tandem refers impense magna laboris
Præmia, qua nullo sunt peritura die.
Ergo tibi merito Phæbæ nomine turba
Gratulor, ex animo prospera capta vovens.
Perge bonis avibus, melioribus atq; recurre,
Ipse tuum Christus prosperet aquus iter
Hisee lineolis sincero affectu magis quam
polito versu, animitus gratulari,
ut debui ita volui

HENRICUS J. MELARTOPÆUS.
Regis.

Regis ut effigies precioso impressa metallo,
Quæ diu arenosis obruta forte latet
Glebis, quin maneant veteris vestigia formæ
Insper, haud penitus tota perire solet;
Sic, fateor, tristis nobis jactura beatæ
Sortis, sub primo facta parente semel:
Perdita vita, remotarum sapientia rerum
Perdita, & imperium justitiaeq; vigor.
Relliquias horum nunc usq; tamen superesse
Discursus, Prytzi, sat probat iste tuus.
Progressus largire Deus, tum (ô sim bonus augur)
Asteret hicce gravi gaudia mille patri.

*Crasso filo hec appendebat
gratulabundus*
Matthias M. Epagius
Björnburg Finno.

Integer & rectus totog; ex aße beatus
Obsequio coleret prono qui cunctipotentem
Factus Adam primò est; sed jam heu lethale venenum
Vipera diffudit: jam tristis viscera morbus
Commaculat, totos livorque coinquinat artus.
Hoc tuus monstrat discursus rite Georgi.
Pergito sic doctas pernox per volvere chartas
Progressus faciles concedet ab axe Jehova!

*Hac paucula Dn. Sympatriote
adjecit*

Henricus H. Carckuensis.

